

Onderwerp	Antwoord op vragen RTL en Trouw van 12 april 2019
Datum	17-4-2019
Aan	Pieter Klein (RTL) en Jan Kleinnijenhuis (Trouw)

Na de publicatie van ons rapport [Geen powerplay maar fair play](#), over de onevenredig harde aanpak van 232 gezinnen met kinderopvangtoeslag, ontvingen wij signalen van kinderopvanginstellingen, gastouderbureaus en toeslaggerechtigde burgers dat vooral en vrijwel alleen de aanvragen en voorschotten kinderopvangtoeslag van personen van niet-Nederlandse nationaliteit of met een migratie-achtergrond op rechtmatigheid worden gecontroleerd. Sommigen spraken daarbij van etnisch profileren.

Wij wilden daarop weten aan de hand van welke criteria Toeslagen de te controleren aanvragen en voorlopige toekenningen selecteert en (handmatig) controleert. Wij hebben Toeslagen daarom verzocht om onze medewerkers inzage te geven in en informatie te verstrekken over het risico-classificatiemodel en de werkwijze van Toeslagen inzake de controle op rechtmatigheid. Daarbij luidde onze onderzoeksvraag als volgt:

Maakt Toeslagen - bij het selecteren van de aanvragen en voorlopige toekenningen kinderopvangtoeslag met een verhoogd risico op onrechtmatigheid – onderscheid naar (tweede) nationaliteit en/of migratieachtergrond van de aanvrager en/of zijn toeslagpartner? Zo ja, is dit onderscheid gerechtvaardigd?

Uit de antwoorden en informatie die Toeslagen ons gaf, bleek dat een onderscheid gemaakt werd naar nationaliteit, d.w.z. tussen Nederlandse en niet-Nederlandse nationaliteit. Dit is één van de enkele tientallen kenmerken die Toeslagen meeneemt in de geautomatiseerde selectie van aanvragen en voorlopige toekenningen voor nadere controle. Van een onderscheid naar migratie-achtergrond is niet gebleken.

Daarmee is het eerste deel van onze onderzoeksvraag beantwoord. Wat betreft de tweede deelvraag constateerden wij tijdens ons onderzoek dat wij het risicoclassificeringssysteem van Toeslagen niet los kunnen zien van de systemen die andere overheidsorganisaties op dit moment ontwikkelen en toepassen. Ook is er een brede maatschappelijke discussie gaande over profilering, risicoselectie, algoritmen en kunstmatige intelligentie, die nog lang niet is afgerond.

Om deze redenen achten wij de tijd nog niet rijp om een oordeel te vellen over risicoprofilering in het algemeen of over het risicoclassificatiesysteem van Toeslagen in het bijzonder. Daarom hebben wij besloten ons onderzoek te beëindigen zonder bevindingen en/of conclusies te formuleren, en zonder een rapport uit te brengen.

In deze beslissing hebben geheimhoudingsverklaringen van of bij de Belastingdienst geen rol gespeeld. Gezien de vergaande bevoegdheden van de Nationale ombudsman die in de Algemene Wet Bestuursrecht zijn vastgelegd, kunnen geheimhoudingsverklaringen geen beletsel vormen voor het doen van onderzoek of het publiceren van rapporten.

Bovenstaande betekent niet dat wij het onderwerp '(risico)profilering' laten rusten. Op onze [Ombudsagenda 2019](#) staan twee items die een antwoord op de tweede deelvraag uit ons onderzoek naar de controle op rechtmatigheid door Toeslagen dichterbij kunnen brengen.

Het eerste richt zich op het nader in beeld brengen van het burgerperspectief bij risicoprofilering. In dat kader organiseren we dit jaar een bijeenkomst over de vraag welke eisen vanuit het belang van de burgers moeten worden gesteld aan risicoprofilering met algoritmen en data-analyse.

Het tweede richt zich op de wijze waarop de overheid omgaat met klachten over etnisch profileren. Voor de Nationale ombudsman is het van belang dat burgers die zich etnisch geprofileerd voelen, gehoord worden en dat hun klacht op een behoorlijke wijze wordt behandeld. Daarom doen wij in 2019 een verkenning naar de wijze waarop de overheid omgaat met klachten over etnisch profileren, op basis waarvan we in het najaar besluiten of en hoe we dit onderwerp verder oppakken. Het herkennen van deze klachten en de wijze waarop klachten worden behandeld zijn daarbij de belangrijkste aandachtspunten.

Of de uitkomst van deze onderzoeken en/of eventuele nieuwe signalen aanleiding geven om het onderzoek naar het risicoclassificatiesysteem van Toeslagen te hervatten, bepalen we te zijner tijd.